

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

ETTEKIRJUTUS-HOIATUS
isikuandmete kaitse ja elektrooniliste kontaktandmete asjas nr. 2.1.-6/17/1

Ettekirjutuse tegija Andmekaitse Inspektsiooni vaneminspektor Raiko Kaur

Ettekirjutuse tegemise aeg ja koht 24.01.2017 Tallinnas

Ettekirjutuse adressaat – isikuandmete töötaja – Laaneteed OÜ (registrikood 11889413)
 aadress: Siniliilia tee 10, Veibri küla, Luunja vald, Tartu maakond, 62220
 e-posti aadress: info@laaneteed.ee

Isikuandmete vastutav isik töötaja juhatuse liige Agnes Kask

RESOLUTSIOON:

Korrakaitse seaduse (KorS) § 28 lõike 1, elektroonilise side seaduse (ESS) § 133 lõike 4, isikuandmete kaitse seaduse (IKS) § 32 lõike 1, § 40 lõike 1 ning § 33 lõike 2 punkti 3 alusel teen täitmiseks kohustusliku ettekirjutuse:

- 1. Lõpetada isikuandmete töötlemine, millel andmete avaldamise algsest eesmärgist erineva eesmärgi tõttu puudub õiguslik alus.**
- 2. Lõpetada füüsiliste ja juriidiliste isikute kontaktandmete, mis osas puudub õiguslik alus, töötlemine otseturustuspakkumiste saatmise eesmärgil.**

Ettekirjutuse resolutsiooni tuleb mõista ettekirjutuse kokkuvõttes (3. punkt) esitatud selgituste kaudu.

Määrán ettekirjutuse täitmise tähtajaks 07.02.2017.

Ettekirjutuse täitmisest teatage hiljemalt selleks tähtajaks Andmekaitse Inspektsioonile.

VAIDLUSTAMISVIIDE:

Käesoleva ettekirjutuse saab vaidlustada 30 päeva jooksul, esitades kas:

- haldusmenetluse seaduse kohase vaide Andmekaitse Inspektsioonile või
- halduskohtumenetluse seadustiku kohase kaebuse Tallinna Halduskohtusse (sel juhul ei saa enam samas asjas vaiet läbi vaadata).

Ettekirjutuse vaidlustamine ei peata selle täitmise kohustust ega täitmiseks vajalike abinõude rakendamist.

SUNNIRAHA HOIATUS:

Kui ettekirjutus on jäetud määratud tähtjaks täitmata, määrab Andmekaitse Inspeksioon ettekirjutuse adressaadile isikuandmete kaitse seaduse § 40 lõike 2 alusel:

Iga ettekirjutuse punkti igakordsel rikkumisel sunniraha 1500 eurot.

Sunniraha võib määrata korduvalt – kuni ettekirjutus on täidetud. Kui adressaat ei tasu sunniraha, edastatakse see kohtutäiturile täitemenetluse alustamiseks. Sel juhul lisanduvad sunnirahale kohtutäituri tasu ja muud täitekulud.

FAKTILISED ASJAOLUD ja ISIKUANDMETE TÖÖTLEJA SELETUS

Andmekaitse Inspeksioonis registreeriti [isiku] (märgukirja esitaja) märgukiri, mille kohaselt helistas 26.10.2016 keegi naisterahvas numbrilt +37258818231 märgukirja esitaja mobiilile küsides [märgukirja esitajat]. Helistaja ütles end helistavat ettevõttest Laaneteed OÜ ning küsis, kas [märgukirja esitaja kinnistu] on müüa. Samas sai märgukirja esitaja mobiilile sõnumi oma tuttavalt, kes kirjutab, et talle helistati numbrilt +37258818231 ja küsiti [märgukirja esitajat]. Helistajaga hiljem uuesti suheldes selgitas helistaja märgukirja esitajale, et sai mobiili internetist ning tuttavale valis üldse kogemata valesti. Kuivõrd märgukirja esitajale helistati temale kui eraisikule kuuluva kinnistu müügipakkumisega ning isiku sõnul ei ole tema mobiilinumbril mobiilioperaatori juures avalikuks märgitud, algatasin 25.11.2016 KorS § 4 lõike 2 ning IKS § 33 lõike 5 alusel järelevalvemenetluse, küsides OÜ-lt Laaneteed selgitusi, millisel õiguslikul alusel ning eesmärkidel isikuandmeid kogutakse ja millistest allikatest isikuandmeid saadakse.

Laaneteed OÜ juhatuse liige vastas 01.12.2016: „Isikuandmeid vaatame järgnevatelt veebilehekülgedelt, mis on avalikud ning kättesaadavad kõigile: www.google.ee, www.kinnistusraamat.rik.ee, www.inforegister.ee, www.geni.com, www.isikud.ee, www.teatmik.ee, www.infopank.ee, www.krediidiraportid.ee. Kontakteerume isikutega, et pakkuda neile võimalust (juhul kui nad soovivad) müüa maatulundusmaad ning pakkuda võimalust teostada metsamajanduslike töid.

[Märgukirja esitaja] telefoninumbri leiab internetist, kui „guugeldada“ tema nime. Esimese vastena tuleb Inforegister.ee lehekülg, kus on näidatud, et [märgukirja esitaja on ettevõtte] juhatuse liige. [Ettevõtte] peale klikkides annab register välja juriidilise aadressi, 2 telefoninumbrit [...] ning e-maili [...].

[Märgukirja esitaja] tuttava telefoninumbri oleme saanud kolmanda isiku käest, kes soovitas ühendust võtta, kuna telefoninumbri omaniku tuttav on maatulundusmaa (metsamaa ja põllumaa). Samuti telefoninumbri andja arvas, et antud inimesel võib olla müügisoov.

Ettevõtte Laaneteed OÜ ei ole tahtnud isikule tekitada häirivaid olukordi vaid pakkuda soodsaid võimalusi oma kinnistute majandamiseks.“

Laaneteed OÜ selgitas seejuures, et tugineb sellises tegevuses isikuandmete kaitse seaduse § 11 lõikele 1, mis sätestab, et kui andmesubjekt on oma isikuandmed avalikustanud ise, andnud käesoleva seaduse § 12 kohase nõusoleku nende avalikustamiseks või kui isikuandmed avalikustatakse seaduse, sealhulgas käesoleva paragrahvi lõike 2 alusel, siis ei kohaldata isikuandmete töötlemisele käesoleva seaduse teisi paragrahve.

21.12.2016 tegin Laaneteed OÜ-le ettepaneku:

1. Lõpetada avalike allikate või muude isikute (nt tuttava) käest saadud andmete kasutamine eraisikutega kontakteerumiseks.
2. Kustutada kõik isikuandmed (sh nimi, kontaktnumber), mis on saadud õigusliku aluseta.

30.12.2016 vastas Laaneteed OÜ, et: „nõustub ettepanekuga osaliselt, s.o selliselt, et Laaneteed OÜ väldib edaspidi [märgukirja esitajaga] kontakti juhtudel, mil Laaneteed OÜ on [märgukirja esitaja] isikuandmeid saanud „muude isikute“ käest (vastavalt teie ettepaneku sõnastusele).

See, mis puudutab [märgukirja esitaja] isikuandmete kustutamist, siis on teie ettepanek juba sisuliselt täidetud, kuivõrd [märgukirja esitaja] isikuandmeid ei ole kunagi säilitatudki.

Küll aga ei saa Laaneteed OÜ nõustuda teie ettepanekuga osas, mis puudutab avalikest allikatest saadud andmete kasutamise lõpetamist.

Äreregistris on [märgukirja esitaja ettevõtte] kohta avaldatud nii [märgukirja esitaja] nimi, mobiiltelefon kui ka e-posti aadress. ÄS § 28 lg 1 kohaselt on äriregistri kanded avalikud ning igaüks võib tutvuda registrikaardiga ning äritoimikuga. ÄS § 30 lg 1 kohaselt esitab äriregistrile vajalikud andmed ettevõtja ise, keda antud juhul esindab [märgukirja esitaja]. Sellest järeldeb ka [märgukirja esitaja] nõusolek oma isikuandmete töötlemiseks, kui ta edastab oma isikuandmeid avalikku äriregistrisse, mille sisuga võivad kõik tutvuda.

Eeltoodust tulenevalt täpsustab Laaneteed OÜ ülaltoodud seisukohta selliselt, et kui Laaneteed OÜ-l peaks tekkima vajadus kontakteeruda [märgukirja esitajaga], kasutab Laaneteed OÜ äriregistrist saadud andmeid.

Kui leiate, et ka äriregistri andmeid ei tohi kasutada, siis oleme seda küsimust meelsasti valmis arutama kohtumenetluses.“

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

1. Isikuandmed ja nende töötlemise õiguslik alus

Asja materjalidest nähtuvalt kasutab Laaneteed OÜ avalikult kõigile kättesaadavatest allikatest kogutud isikustatud kontaktandmeid ([märgukirja esitaja] asjas telefoni numbreid) eraisikutele kuuluva maatulundusmaa osas tehingupakkumiste tegemiseks (müük ja majandamine).

Isikuandmed on mis tahes andmed tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku kohta, sõltumata sellest, millisel kujul või millises vormis need andmed on (IKS § 4 lõige 1). Isikuandmeid on lubatud töödelda¹ isiku nõusolekul, kui seadus ei sätesta teisiti (ehk kui mõnes seaduses on erikord).

Inimese nime sisaldav e-postiaadress on isikuandmed. Telefoninumber ja e-postiaadress on aga ka siis isikuandmed, kui telefoninumber või e-postiaadress on seotud inimesega (nt müügikuulutuse juures on nimi ja telefoninumber või e-postiaadress) või on numbri kasutaja/e-postiaadressi omanik tuvastatav (näiteks on võimalik interneti otsingumootoreid kasutades lihtsalt selgeks teha numbri/e-postiaadressi omanik).

Ka avalikustatud isikuandmete kasutamiseks peab olema õiguslik alus (IKS § 6 p 4). Seejuures ei ole IKS § 11 lõige 1 Riigikohtu praktika kohaselt iseseisev õiguslik alus isikuandmete töötlemiseks. Nimelt on Riigikohus asjas nr 3-3-1-85-15 leidnud (otsuse punkt 18), et: „IKS § 11 lg 1 piirab teiste sama seaduse sätete kohaldamist, mitte ei ole iseseisev alus andmete töötlemiseks. Ka ei tulene sellest sättest, et juba avalikustatud isikuandmete uueks töötlemiseks

¹ IKS § 5 Isikuandmete töötlemine on iga isikuandmetega tehtav toiming, sealhulgas isikuandmete kogumine, salvestamine, korrastamine, säilitamine, muutmine ja avalikustamine, juurdepääsu võimaldamine isikuandmetele, päringute teostamine ja väljavõtete tegemine, isikuandmete kasutamine, edastamine, ristkasutamine, ühendamine, sulgumine, kustutamine või hävitamine, või mitu eelnimetatud toimingut, sõltumata toimingute teostamise viisist ja kasutatavatest vahenditest.

ei pea olema seaduslikku alust“ (sama on Riigikohus kinnitanud ka 12. juuni 2012. a otsuses asjas nr 3-3-1-3-12, p 23 ning 18. veebruari 2015. a otsuses asjas nr 3-2-1-159-14, p 14).

Seaduse alusel avalikustatud andmete üheks taaskasutamise² õiguslikuks aluseks on avaliku teabe seaduse § 3¹. Kuid tuleb tähele panna, et see lubab taaskasutada üksnes avaandmetena avalikustatud andmeid, mitte kõiki avaliku sektori avalikustatud andmeid.

Kõnealuses asjas on taaskasutatud äriregistrisse kantud kontaktandmeid. Need aga ei ole avaandmeteks määratud. Äriregistri avaandmed on kättesaadavaks tehtud Registrate ja Infosüsteemide Keskuse [kodulehel](#) ning [avaandmete portaalis](#). Äriregistri avaandmeteks on ettevõtte nimi, registrikood, käibemaksukohustuslase number, staatus, aadress ning link ettevõtja andmetele. Äriregistrisse kantud telefoninumbrid ega e-posti aadressid ei ole tehtud avaandmeteks.

2. Elektrooniliste kontaktandmete kasutamine

Elektroonilise side seadus, infoühiskonna teenuse seadus ja isikuandmete kaitse seadus näevad ette reeglid elektrooniliste kontaktandmete kaudu pakkumiste tegemiseks.

Elektroonilise otseturustuse mõistet seaduses defineeritud ei ole, kuid praktikas käsitletakse otseturustusena nii füüsilistele kui juriidilistele isikutele saadetaavaid pakkumisi mingi toote müügiga või teenuse osutamisega seoses. Enamjaolt on otseturustuse puhul tegemist kommertstedaannete saatmisega.

Infoühiskonna teenuse seaduse (edaspidi InfoTS) § 5 lõike 1 järgi on kommertstedaanne igat liiki teabe edastus, mis on kavandatud otseselt või kaudselt edendama teenuse osutaja nimel kaupade või teenuste pakkumist või tõstma teenuse osutaja mainet. Seega **igasugused reklaampakkumised, kus mingeid tooteid või teenuseid reklaamitakse, on sisuliselt kommertstedaanded**, sest selliste toodete reklaamimise eesmärgiks on edendada isiku kaupade või teenuste pakkumist.³

Maatulundusmaa müügi ja majandamise pakkumise tegemine on elektroonilise side seaduse mõttes otseturustus-pakkumine. Äriregistri andmetel on Laaneteed OÜ põhitegevusalaks metsakasvatuse ja muud metsamajanduse tegevusalad (EMTAK kood: 02101/EMTAK 2008). Seega on maatulundusmaa müügi/majandamise pakkumus Laaneteed OÜ majandustegevust edendav tegevus.

Füüsilisest isikust kliendi elektrooniliste kontaktandmete kasutamine otseturustuseks on lubatud üksnes kliendi **eelneval nõusolekul** (ESS § 103¹ lõige 1). Nõusolek peab vastama isikuandmete kaitse seaduse §-s 12 toodud nõuetele ning selle olemasolu tõendamise kohustus on isikul, kelle nimel otseturustust tehakse. Vaikimist või tegevusetust nõusolekuks ei loeta.

Samuti peab olema isikule tagatud õigus igal ajal keelata teda käsitlevate kõikvõimalike andmete töötlemine otseturustuseks (IKS § 12 lõige 5).

Juriidilise isiku elektrooniliste kontaktandmete kasutamine otseturustuseks **on lubatud** juhul, kui:

² Teabe taaskasutamine on füüsilise või juriidilise isiku poolt sellise avaliku teabe kasutamine, mille üldist kasutamist ei ole seadusega või seadusega kehtestatud korras piiratud (edaspidi avaandmed), ärilisel või mitteärilisel eesmärgil, mis ei lange kokku algse eesmärgiga, mille jaoks see teave avalikke ülesandeid täites saadi või loodi (avaliku teabe seaduse § 3¹ lõige 1).

³ AKI juhend „Elektrooniliste kontaktandmete kasutamine otseturustuseks“ http://www.aki.ee/sites/www.aki.ee/files/elfinder/article_files/Juhised/Elektrooniliste%20kontaktandmete%20kasutamine%20otseturustuseks-uuendatud20.02.2015.pdf

- 1) kontaktandmete kasutamisel antakse iga kord selge ja arusaadav võimalus tasuta ja lihtsal viisil keelata oma kontaktandmete selline kasutamine;
- 2) isikul võimaldatakse oma õigust keeldumisele realiseerida elektroonilise side võrgu kaudu.

Elektrooniliste kontaktandmete kasutamine otseturustuseks **on keelatud**, kui:

- 1) isik on keelanud oma elektrooniliste kontaktandmete kasutamise (ESS § 103¹ lg 4 punkt 5);
- 2) edastatud teave ei sisalda juhendit või teavet, mis võimaldab sideteenuse kasutajal, kliendil või ostjal oma õigust keeldumisele realiseerida (ESS § 103¹ lg 4 punkt 2).

E-posti aadresside puhul, mis otseselt või kaudselt viitavad füüsilisele isikule (nimi.nimi@ettevote.ee, myygijuht@ettevote.ee, jne) tuleb arvestada e-kirja saaja positsiooni juriidilise isiku juures ning otseturustatava kauba või teenuse olemust. See tähendab, et mitte alati ei ole e-posti aadressi nimi.nimi@ettevote.ee või myygijuht@ettevote.ee puhul tegemist juriidilise isiku kontaktandmetega, vaid teatud juhtudel võivad need olla ka füüsilise isiku kontaktandmeteks. Näiteks, kui äriühing tegeleb ehitusmaterjalide müügiga ning müügijuhi kontaktandmetele saadetakse kutse teatrifestivalile, siis on tegemist sõnumiga, mis on saadetud füüsilisele isikule, mille saatmine ilma aadressaadi eelneva nõusolekuta on keelatud. Kui isiku funktsioon äriühingus on seotud aga näiteks mingite konkreetsete toodete ostu või müügiga ning vastav isik omab nimetatud valdkonnas otsustuspädevust, siis võib tema tööga seotud toodete kohta talle pakkumisi saata. Sel juhul oleks niisuguse otseturustuse puhul tegemist olukorraga, kus tema kontaktandmeid tuleks pidada juriidilise isiku kontaktandmeteks.

Eeltoodud reeglid ei kohaldu reaalses toimuvale kahepoolsele häälkõnele ehk helistamisele, kuid kohalduvad mobiilile lühisõnumi saatmisele. [Märgukirja esitaja] asjas toimus üksnes helistamine, kuid Laaneteed OÜ on selgitanud, et samal eesmärgil kogutakse ka e-postiaadresse. E-postiaadressidele ning mobiilile lühisõnumina maatulundusmaa müügi- ja majandamispakkumiste saatmisel tuleb järgida eelpoolkirjeldatud elektrooniliste kontaktandmete kasutamise reegleid.

3. Kokkuvõte

Eelpooltoodust tulenevalt:

- ei ole lubatud isikustatud või isikustatavate elektrooniliste kontaktandmete avalikest allikatest kogumine ega kasutamine otseturustuspakkumiste saatmiseks.
- avalikes allikates inimese enda avaldatud kontaktandmeid võib kasutada üksnes sel eesmärgil, milleks nad avaldati. Näiteks konkreetse eseme müügikuulutus portaalis – võib ühendust võtta üksnes selle konkreetse eseme osas tehingu tegemise eesmärgil.
- seaduse alusel avalikustatud isikuandmeid (mis ei ole avaandmed), võib kasutada üksnes avalikustamise eesmärgil. Näiteks äriregistrisse kantud ettevõtte kontaktandmeid võib kasutada ettevõttega seotult, kuid mitte ettevõttes tegutsevate inimestega (juhatuse liikmed, osanikud jt) suhtlemiseks nende inimeste eraelulistel teemadel.
- eraisiku elektroonilistele kontaktandmetele võib otseturustuspakkumisi saata üksnes isiku eelneval nõusolekul.
- juriidilise isiku elektroonilistele kontaktandmetele otseturustuspakkumiste saatmisel tuleb anda igakordne võimalus edasistest pakkumistest loobumiseks.
- inimese nime sisaldavale juriidilise isiku elektronpostiaadressile võib otseturustuspakkumise ilma isiku eelneva nõusolekuta saata tingimusel, et pakkumise sisu on kohane ettevõtte tegevuse ning isiku positsiooniga ettevõttes.

/allkirjastatud digitaalselt/

Raiko Kaur
vaneminspektor

peadirektori volitused